

Tidaholms kommun
karin.larsson@tidaholm.se
Rektor vid Rudbecksgymnasiet
Anders Liedholm

Beslut

2017-05-24
Dnr 40-2016:202

Beslut

efter kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens
ändamålsenlighet i Rudbecksgymnasiet, Tida-
holms kommun

2017-05-24

1 (14)

Dnr 40-2016:202

Inledning

Skolinspektionen genomför en kvalitetsgranskning av yrkesprogrammens ändamålsenlighet under våren 2017. Det övergripande syftet med granskningen är att bedöma hur skolorna skapar helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på yrkesprogrammen utifrån de kunskaper som uttrycks i examensmålen. Granskningen fokuserar på lärares samverkan och på hur rektor bedriver sitt pedagogiska ledarskap för att skapa en sammanhållen utbildning för eleverna.

Granskningens två huvudfrågor är:

- Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?
- Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen, och mellan utbildningens olika delar, så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Granskningen omfattar 36 kommunala och fristående gymnasieskolor. På varje gymnasieskola har ett av följande program granskats:

- Barn- och fritidsprogrammet
- Bygg- och anläggningsprogrammet
- Vård- och omsorgsprogrammet

Granskningen av Tidaholms kommun och Rudbecksgymnasiet ingår i detta projekt. Rudbecksgymnasiet besöktes den 29-30 mars 2017. Ansvariga inspektörer har varit utredare Åsa Lindbäck och utredare Ulrika Sutorius.

På Rudbecksgymnasiet har Skolinspektionen granskat vård- och omsorgsprogrammet.

I samband med besöket genomfördes intervjuer med rektorer, lärare, elever och APL-handledare (APL = arbetsplatsförlagt lärande). För att kunna bedöma rektors och lärares arbete med skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna på utvalt yrkesprogram har Skolinspektionen även begärt in ett antal dokument, bland annat dokument som visar på lärares samverkan och på vilket sätt den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen bidrar till helhet och sammanhang i elevernas lärande.

2017-05-24

2 (14)

Dnr 40-2016:202

I detta beslut redovisar Skolinspektionen iakttagelser, analyser och bedömningar. Beslutet ger också en beskrivning av de utvecklingsområden som framstått som mest centrala att prioritera i det lokala kvalitetsarbetet.

När kvalitetsgranskningen är avslutad i sin helhet redovisas de samlade resultaten i en övergripande kvalitetsgranskningsrapport. För de huvudmän och skolenheter som ingått i granskningen ger rapporten en referensram och en möjlighet till jämförelse med förhållanden hos andra gymnasieskolor. Det enskilda beslutet kan därmed sättas in i ett större sammanhang.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens kvalitetsgranskning visar att Rudbecksgymnasiet behöver utveckla arbetet med att skapa helhet och sammanhang för eleverna på vård- och omsorgsprogrammet. Granskningen visar att lärarna saknar vissa organisatoriska förutsättningar som skulle underlätta samverkan. Lärarna som är uppdelade i olika arbetslag, i vård- och omsorgsprogrammet och andra program- och ämneslag, samverkar endast i liten utsträckning. De har inte de organisatoriska förutsättningar som de skulle behöva, som exempelvis scheman som möjliggör samverkan eller plattformar för att träffas över ämnesgränser. Intervjuer med rektorn och lärarna visar att det råder olika uppfattningar om huruvida lärarna har gemensam tid för planering. Medan rektorn betonar att tid finns i lärarnas kalendarium som kan användas för detta, anser lärarna att de saknar tid till samverkan. Olika uppfattning tyder på att lärare och rektor behöver kommunicera med varandra för att samverkan ska kunna komma till stånd.

De exempel på samverkan som granskningen visar, är inom programlaget. Granskningen visar att lärarna inte integrerar olika ämnen eller färgar in i någon högre utsträckning, dvs. låter ämnen samspela med varandra inom ramen för undervisningen. Rektorn säger att lärarna får förutsättningar i tid för samverkan, men att detta inte sker i någon större utsträckning eftersom programmet är nytt på skolan och på grund av att lärare samtidigt undervisar i flera program. Men granskningen visar att lärarna inte anser att de har dessa förutsättningar. Granskningen visar även att lärarna i gymnasiegemensamma ämnen endast i liten utsträckning utgår från examensmålen i planeringen och genomförandet av undervisningen.

Dessutom visar granskningen att elever ibland saknar kunskap och förståelse för sin APL och hur den hänger samman med den skolförlagda utbildningen. Elevernans APL förläggs framför allt i årskurs tre. Även lärarna uppger att upplägget av APL försvårar upplevelsen av sammanhang, eftersom det ibland går för lång tid mellan kurs och apl.

Identifierade utvecklingsområden

I syfte att höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete i första hand behöver inledas inom följande områden:

- Rektorn behöver ge bättre förutsättningar för samverkan mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen och tydligt prioritera sådant arbete, genom att se till att lärarna har de organisatoriska förutsättningar som behövs, till exempel genom att se till att lärarna uppfattar att de har tid avsatt för detta.
- Rektorn behöver säkerställa att lärarna i sitt arbete med planering och genomförande av undervisningen i högre grad utgår från examensmålen.
- Det arbetsplatsförlagda lärandet i utbildningen behöver i högre grad knytas samman med den skolförlagda delen. I det ingår att exempelvis knyta kurserna tydligare till APL. Det kan också innebära att i högre grad samverka med handledarna så att de får mer kunskaper om programmet och sitt uppdrag.

Beskrivning av huvudman och besökt skolenhet

Rudbecksgymnasiet är en kommunal gymnasieskola i Tidaholms kommun. På Rudbecksgymnasiet går det 368 elever och 35 av dessa går på vård- och omsorgsprogrammet. I vård- och omsorgsprogrammets programlag ingår vårdlärarna samt en lärare som undervisar i svenska och samhällskunskap, medan övriga lärare som undervisar i de gymnasiegemensamma ämnena, är organiserade i andra program- och/eller i ämneslag.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redogör Skolinspektionen mer utförligt för sina bedömningar kring frågeställningarna.

1. Samverkar lärarna för att skapa balans mellan teori och praktik så att eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 16 kap. 6 § skollagen (2010:800) ska det för varje nationellt program finnas examensmål som innehåller mål för programmet. Av förarbetena till skollagen (prop. 2008/09:199 s. 117 f.) framkommer att examensmålen ska ligga till grund för planeringen av utbildningen och undervisningen från elevens första dag på programmet. Det framkommer också att examensmålen ska styra utbildningen och gymnasiearbetets utformning och innehåll. Av 1 § förordning (2010:14) om examensmål för gymnasieskolans nationella program framgår bland annat att examensmålen gäller utöver de gemensamma kunskapsmål för gymnasieskolans nationella program som anges i läroplanen för gymnasieskolan.

Läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) föreskriver i kapitel 2.1 bland annat att läraren ska:

- i undervisningen skapa en balans mellan teoretiska och praktiska kunskaper som främjar elevernas lärande,
- samverka med andra lärare i arbetet med att nå utbildningsmålen,
- organisera och genomföra arbetet så att eleven får möjlighet att arbeta ämnesövergripande.

2017-05-24

5 (14)

Dnr 40-2016:202

1.1 Ger samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen eleverna möjlighet till en upplevelse av helhet och sammanhang i sin utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att samarbetet mellan lärare i yrkesämnena och lärare i gymnasiegemensamma ämnen behöver utvecklas och att lärarna behöver integrera ämnena med varandra, för att eleverna ska få helhet och sammanhang i sin utbildning. På Rudbecksgymnasiet sker mycket lite samarbete mellan yrkeslärare och lärare i de gymnasiegemensamma ämnena. Lärarna anger bland annat brist på tid och hinder i organisationen som orsaker till detta. För att kunna genomföra gemensamma planeringar mellan olika ämnen eller ha möjlighet att integrera ämnena med varandra, behöver lärarna mötas. De behöver få möjligheter att diskutera examensmål, ämnesmål och det som är gemensamt för respektive ämne. Dock betonar rektorn att tid för exempelvis samverkan finns inlagd i skolans kalendarium, som arbetslagstid som återkommer varje vecka. Detta behöver tydliggöras så att det finns en samsyn hos rektorn och lärarna om hur tiden ska användas.

För att öka möjligheterna för eleverna att nå de kunskaper som de behöver tillägna sig i utbildningen bedömer Skolinspektionen även att planeringen och genomförandet av undervisningen, särskilt i de gymnasiegemensamma ämnena, tydligare behöver ha utgångspunkt i examensmålen. Granskningen visar att lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena endast i liten utsträckning utgår från examensmålen i planeringen av sin undervisning.

Ämnesintegrering och samarbete över ämnesgränser sker sällan

Enligt intervjuer med lärarna sker sällan samarbete över ämnesgränser, bland annat på grund av schemaläggningen. Dock redogör lärare för enstaka exempel på samverkan. Vid tiden för vårt besök på skolan läser elever Medicin 1 och svenska i viss mån integrerat. Eleverna väljer en sjukdom som de söker fakta om och redovisar i smågrupper. Lärare i yrkesämnet deltar och bedömer det medicinska innehållet i redovisningen, medan läraren i svenska bedömer den muntliga framställningen.

Det finns enstaka lärare som undervisar i såväl yrkesämnena, som gymnasiegemensamma ämnen och som berättar att de därför kan integrera olika kurser i sin egen undervisning. En lärare berättar exempelvis att hen integrerar medicinkursen och kursen Vård och omsorg i sin undervisning. Men det finns också enstaka lärare som undervisar i svenska med infärgning från vårdämnena. En av

2017-05-24

6 (14)

Dnr 40-2016:202

lärarna använder böcker med inriktning mot vård- och omsorgsprogrammet, vilket hen menar gör infärgning lättare.

Lärarna som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen uppger dock överlag att de sällan har möjlighet att färga in sina ämnen, särskilt eftersom eleverna i undervisningsgrupperna går på olika program. Detta bekräftar rektorn som ett problem som hindrar ämnesintegrering.

Eleverna tycker att de upplever sammanhang i utbildningen när det gäller vårdämnena, men att, som någon elev uttrycker det: "de gymnasiegemensamma ämnena känns som några punkter utanför som man checkar av så att de försvinner under årens gång. För att få sammanhang borde det kanske vara annorlunda."

Förutom att lärare i yrkesämnena och gymnasiegemensamma ämnen samarbetar mycket lite, förekommer heller inte något kollegialt lärande eller några pedagogiska diskussioner som är planerade. Enligt lärare i de gymnasiegemensamma ämnena, ingår kollegialt lärande i deras arbetsbeskrivning, men de säger att det inte finns tid avsatt för detta. Även när det gäller tid för kompetensutveckling, säger rektorn att lärarna har haft sådana dagar till sitt förfogande.

Lärarnas planering utifrån examensmålen kan bli bättre

Lärarna som undervisar i yrkesämnena säger: "i allt som vi gör kopplar vi till det framtida yrket", och menar att examensmålen genomsyrar utbildningen men att de sällan pratar med eleverna om begreppet examensmål. Eleverna berättar att de känner igen examensmålen, även om de inte har hört begreppet förut. Exempelvis tycker de att bemötande är en del av innehållet i kursen om etik och att de får övning i problemlösning genom de praktiska övningar som de genomför i vårdämnena och på APL.

De lärare som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen uppger att de "har examensmålen i bakhuvudet" när de planerar undervisningen och att de ser dem som mer långsiktiga mål. I övrigt säger dessa lärare att de oftast inte explicit använder examensmålen i undervisningen. Men de lärare som undervisar i vård- och omsorgsprogrammens yrkesämnena, berättar att de utgår från examensmålen och ger eleverna sammanhang, när de kopplar sina ämnen till arbetslivet. Eleverna får enligt lärarna möjlighet att fundera och reflektera över yrket utifrån ämnena i undervisningen. Men det sker oftast inom ramen för kursplanerna vars centrala innehåll består av flera delar av examensmålen. Ett exempel som lärarna tar upp är undervisningen i kursen Etik och människans

2017-05-24

7 (14)

Dnr 40-2016:202

livsvillkor. Här ges eleverna möjlighet att reflektera över livsåskådningar samtidigt som de kopplar resonemangen till mötet med människor med olika erfarenheter och kulturer.

Andra exempel som yrkeslärarna ger när de arbetar med examensmålen, är när eleverna i årskurs 1 har muntlig kommunikation och övar i rollspel om vårdssituationer. Eleverna i årskurs 3 har utifrån egna fall och erfarenheter från APL, spelat rollspel i smågrupper och reflekterat över situationer som har uppstått. Läraren beskriver att i uppgiften ingår kommunikation i form av såväl presentation av ett problem, att leda en grupp och ett samtal. Eleverna har enligt lärarna undersökt varandras dilemman genom att ställa öppna frågor och analysera olika ståndpunkter.

1.2 Ges eleverna möjlighet till helhet och sammanhang i sin utbildning genom att APL och den skolförlagda utbildningen ömsesidigt bidrar till att utveckla de kunskaper som framgår av examensmålen?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att eleverna till viss del ges möjlighet till helhet och sammanhang genom att den skolförlagda utbildningen delvis kopplas samman med det arbetsplatsförlagda lärandet, men att detta behöver utvecklas. Elevernas APL förläggs ofta inte i anslutning till kurserna, vilket försvårar för eleverna att skapa förståelse för hur olika delar av utbildningen hänger samman. Detta medför bland annat att eleverna upplever att deras förkunskaper inte är aktuella eller saknas och att APL-handledarna inom vissa områden också anser att elever saknar förkunskaper. För att eleverna ska få en mer sammanhållen utbildning är det också viktigt att samarbetet mellan APL-handledarna och lärarna blir bättre.

Organisationen av APL försvårar upplevelsen av sammanhang

De intervjuade eleverna på Rudbecksgymnasiet i Tidaholm framhåller att upplevelsen av helhet och sammanhang i utbildningen kan bli bättre. Framförallt tycker eleverna att det är för lång tid mellan skolförlagda kurser och APL. Eleverna har ingen APL i årskurs 1, fyra eller fem veckor i årskurs 2 och tio eller elva veckor i årskurs 3. Det innebär samtidigt att de flesta av kurserna ligger i årskurs 1 och på höstterminen i årskurs 2. Eleverna framhåller att detta försvårar för dem att förstå vad de ska lära sig på APL, eftersom de då har glömt det

2017-05-24

8 (14)

Dnr 40-2016:202

de tidigare har haft undervisning om. De tycker inte heller att deras förkunskaper alltid är aktuella när de kommer ut på APL.

Lärarna uppger att de är kritiska till upplägget av APL, därför att det är svårt att skapa sammanhang mellan kurser och APL. Yrkeslärarna vill ha ett upplägg med kurser inklusive APL mot äldreomsorg i årskurs 1, kurser inklusive APL om LSS¹ i årskurs 2 och kurser inklusive APL i akutsjukvård i årskurs 3. Detta skulle ge eleverna både förståelse för ämnet och det arbetsförlagda lärandet och skapa helhet och förståelse för programmet. Detta har lärarna, enligt intervjuer, påtalat för rektorn ett flertal gånger, utan att det har skett någon förändring.

De betonar att de tycker att eleverna även borde ha APL i årskurs 1. En anledning är att det i vård- och omsorgsämnet ingår så många delar som för elever och vårdtagare är intima och därför tar tid att känna sig bekväm med. På skolan kommer dock all APL samlad i årskurs 2 och 3, vilket därför kräver mycket av eleverna, menar de intervjuade lärarna. Rektorn uppger dock att upplägget fungerar.

Skolan samarbetar med branschen

Enligt rektorn är programmets styrka att skolan har ett nära samarbete med branschen, genom Vård- och omsorgscollege. Rektorn sitter i styrgruppen för Vård- och omsorgscollege Falköping/Tidaholm. Inom ramen för det lokala samarbetet ingår förutom rektorn, representanter för lärarna, APL-handledare, fackrepresentanter och chefer på arbetsplatser. Dock är enligt rektor, inte sjukhuset representerat. Rektorn tycker att samarbetet inom Vård- och omsorgscollege är positivt för elevernas möjligheter till APL-platser.

De intervjuade APL-handledarna uppger att de bara har få elever från Rudbecksgymnasiet; för tillfället är det tio elever som gör sin apl inom LSS.² Handledarna uttrycker att de önskar mer kontakt och samarbete med skolan. I samband med att eleverna ska ut på APL kontakter skolan chefen på arbetsplatsen med ett mail som informerar om att eleven i sin tur kommer att ta kontakt med APL-platsen. Ungefär efter elevens andra APL-vecka, träffas läraren och handledaren, ofta på APL-platsen, men ibland sker kontakten istället per telefon. Då går handledare, elev och lärare, i trepartssamtal, igenom de mål som eleverna ska klara under APL-perioden. Handledarna uppger att de exempelvis bedömer elevernas bemötande och utförande av uppgifter, dvs. både sådant som finns i kursernas kunskapskrav och i examensmålen.

¹ Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

² APL kan ske exempelvis på boenden.

2017-05-24

9 (14)

Dnr 40-2016:202

Lärarna i vårdämnen och andra yrkesrelaterade ämnen berättar att de uppgifter som eleverna får med sig ut på sin APL, är överenskomna inom ramen för Vård och omsorgscollege. Denna styrning påverkar lärarna på olika sätt. Några tycker att det är bra att materialet är samma för alla skolor och redan färdigställt, medan andra menar att de förlorar på att ta vara på just denna skolas behov och förutsättningar. Lärarna uppger också att det ibland blir rörigt och svårt med planeringen av kurser så att de passar ihop med materialet från Vård- och omsorgscollege.

I intervjuerna framkommer olika uppfattningar hos lärarna och apl-handledarna. Handledarena tycker att eleverna inte alltid är förberedda för sin APL. Särskilt när eleverna gör sin APL inom LSS, upplever handledarna att eleverna inte har fått förkunskaper för det arbetsförlagda lärandet. De tycker att elevernas utbildning på skolan är inriktad mot äldrevård. Men de har inte tagit upp det med skolan, eftersom de menar att de inte vet om det finns någon APL-samordnare. Samtidigt menar skolans APL-samordnare och elevernas yrkeslärare, att de planerar så att kurserna ligger före APL-perioden så att de är förberedda och får öva på det de har lärt sig i skolan. Lärarna berättar att de kopplar sin teoretiska undervisning till det praktiska arbetet inför APL.

De intervjuade handledarna framhåller att de hade önskat att de haft ett mycket större samarbete med skolan, och skulle mycket gärna vilja komma till skolan för gemensamma möten. På så sätt skulle de få mer information om vad vård- och omsorgsprogrammet innehåller och syftar till. De skulle också vilja veta vilka förkunskaper eleverna har när de kommer till arbetsplatsen. Lärarna i yrkesämnen säger att de inte har några träffar med handledarna, men att detta beror på att handledarna för många år sen, inte hade tid. Nu tycker även lärarna att det vore en god idé att ha gemensamma träffar. Rektorn påtalar också att samverkan kommer att bli bättre med den satsning på att handledarna ska genomföra Skolverkets handledarutbildning. För närvarande går åtta av apl-handledarna på denna utbildning. Dock har ingen av de intervjuade handledarna deltagit i Skolverkets handledarutbildning.

Representanter för arbetsplatserna inom äldrevård har varit på skolan och berättat för eleverna om yrket, som s.k. ambassadörer, men de intervjuade APL-handledarna berättar att det inte gäller arbetsplatser inom andra områden.

2. Skapar rektor förutsättningar för samverkan mellan lärare på yrkesprogrammen och mellan utbildningens olika delar så att

2017-05-24

10 (14)

Dnr 40-2016:202

eleverna får den helhet och det sammanhang som behövs för att utveckla de kunskaper som uttrycks i examensmålen?

Enligt 2 kap. 9 § skollagen (2010:800) ska det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ledas och samordnas av en rektor. Rektorn ansvarar för att planera, följa upp, utvärdera och utveckla utbildningen i förhållande till de nationella målen. I 2 kap. 10 § skollagen framgår att rektor beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Av förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 648) framkommer att [rektors] besluten kan röra exempelvis personalens ansvarsområden, schemaläggning eller barnens och elevernas fördelning på klasser eller grupper.

Av läroplanen för gymnasieskolan (Lgy 11) framgår att rektor som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att:

- samverkan mellan lärare i olika kurser kommer till stånd så att eleverna får ett sammanhang i sina studier,
- skolans arbete med kunskapsområden, där flera ämnen ska bidra och samordnas så att de utgör en helhet för eleven.

2.1 Säkerställer rektor att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorns arbete med att säkerställa att innehållsliga och kulturella förutsättningar stödjer en sammanhållen utbildning behöver utvecklas. Rektorn ser inte till att det finns tillräckliga förutsättningar för lärarna att samverka med varandra. Granskningen av Rudbecksgymnasiet visar en tredelad verksamhet, mellan yrkesämnena, gymnasiegemensamma ämnen och APL med få beröringspunkter med varandra. Detta kan leda till att eleverna får sämre möjligheter att uppleva helhet och sammanhang i sin utbildning. Lärarna inom gymnasiegemensamma ämnen och yrkesämnena träffas sällan tillsammans för pedagogiska diskussioner eller planering över ämnesgränser. Organisationen av APL leder till att handledarna upplever bristande samarbete med skolan, eleverna saknar visst sammanhang och lärarna tycker att det är svårt att skapa sammanhang för eleverna. Skolinspektionen bedömer att rektorn aktivt behöver uppmuntra samarbete mellan lärarna, samt se till att elevernas APL genomförs så att det blir en tydlig koppling mellan lärandet på arbetsplatsen och lärandet i skolan.

2017-05-24

11 (14)

Dnr 40-2016:202

Rektorn behöver prioritera samverkan över ämnesgränser

Av intervjuer med såväl lärare som rektor framkommer att skolan prioriterat området betyg och bedömning, vilket lett till en större betoning på samverkan inom ämnen. Detta har samtidigt, enligt intervjuer med lärarna, lett till att lärarna inte har samverkat över ämnesgränser i någon större utsträckning. Alla lärare har gått en kompetensutvecklande utbildning i betyg och bedömning via Karlstads universitet. I och med detta prioriterade mål, tycker intervjuade lärare att skolan inte har prioriterat diskussioner om eller arbetat med samverkan över ämnesgränser eller ämnesintegrering.

Enligt intervjuer med lärarna, i så väl gymnasiegemensamma ämnen som yrkesämnena, träffar de sällan varandra för pedagogiska diskussioner eller planering av samverkan över ämnesgränser. Som tidigare beskrivits finns det en tydlig koppling mellan vissa av kurserna och elevernas APL, exempelvis genom att delar av vård- och omsorgsarbete förläggs till elevernas APL, vilket ger möjlighet till ett meningsfullt sammanhang för eleverna.

Lärarna uppger att rektorn inte aktivt uppmuntrar samarbete mellan lärarna. Rektorn följer inte heller, enligt lärarna, upp eventuella samarbeten eller återkopplar till lärarna. Några lärare framhåller också att de inte tycker att rektorn förväntar sig att lärarna ska samverka över ämnesgränser. Samtidigt vill lärarna ha en tydligare styrning och tid för samplanering i början av terminen. För att kunna planera samverkan över ämnesgränser menar de att de behöver planerade möten för planering och diskussion.

Rektorn uppger dock att lärarna har fått tid till gemensam planering och samverkan, och att detta också sker inom vård- och omsorgsprogrammet arbetslag, som består av yrkeslärare och en svensklärare. Rektorn menar att lärarna borde samarbeta, men framhåller också att det är svårt för lärare i gymnasiegemensamma ämnen att arbeta med infärgning, eftersom de undervisar elever i olika program.

2017-05-24

12 (14)

Dnr 40-2016:202

2.2 Ger organisation och ledarskap förutsättningar för lärare att samverka i syfte att skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna?

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att förutsättningar för att lärarna ska kunna samverka för att skapa helhet och sammanhang i utbildningen, behöver utvecklas. Rektorn behöver se till att i större utsträckning organisera och leda lärarnas arbete. Granskningen visar att det finns flera hinder för samverkan. Lärarna uppger orsaker som stor omsättning av personal, inga forum för möten mellan yrkeslärare och lärare i gymnasiegemensamma ämnen och scheman som inte fungerar för samverkan över ämnes- och kursgränserna. Enligt rektorn får lärarna dock tid avsatt för samverkan men han menar samtidigt att det faktum att lärarna undervisar i många olika program försvårar för samarbete mellan lärare. Rektorn behöver därför, enligt Skolinspektionens bedömning, se till att lärarna har de organisatoriska förutsättningar som de behöver för att kunna samverka och därigenom skapa helhet och sammanhang i utbildningen för eleverna.

Skilda arbetslag och undervisning för flera program försvårar samverkan

Verksamhetsredogörelsen och intervjuer med lärare och rektor redogör för Rudbecksgymnasiets organisation. De tre vårdlärarna samt en lärare i svenska är organiserade inom programlaget för vård- och omsorgsprogrammet, medan lärarna i de gymnasiegemensamma ämnena är organiserade i ämneslag. Detta innebär att det inte finns några självklara forum för samverkan över ämnesgränser. Istället har kompetensutveckling inom betyg och bedömning varit incitament för samarbete mellan lärare, vilket sker inom deras ämnen. Dock berättar en lärare som undervisar i svenska i grupper med elever som går olika yrkesprogram, att hon använder böcker i ämnet som riktar sig mot olika yrken.

Flera av de intervjuade lärarna framhåller att de är intresserade av att samverka. Men de hänvisar, förutom till olika arbetslag, till schematekniska hinder. Enligt de lärare som undervisar i gymnasiegemensamma ämnen, är det schemat som utgör ett hinder för samverkan. De menar att det inte finns tider som är lediga samtidigt för lärarna, vilket är nödvändigt för att de ska kunna planera tillsammans. De önskar att scheman lades efter såväl samverkansmöjligheter som med examensmålen som utgångspunkt, vilket enligt dem, skulle leda till mycket bättre förutsättningar. Lärarna uppger också att det handlar om okunskap hos dem själva och avsaknad av tid. De betonar samtidigt att huvudorsaken till att samverkan över ämnesgränser inte sker i någon större utsträckning, är den stora omsättningen på personal. Rektorn säger att lärarna får förut-

2017-05-24

13 (14)

Dnr 40-2016:202

sättningar i tid för samverkan, men att detta inte sker i någon större utsträckning eftersom programmet är nytt på skolan och på grund av att lärare samtidigt undervisar i flera program.

Överlag tycker lärarna att det vore bra för elevernas lärande med mer samverkan över ämnesgränser men ytterst upplever de sig sakna ledning och de efterfrågar en övergripande temaplan för skolan. "Det måste styras upp", säger en av de intervjuade lärarna. De menar också i intervjuerna att det finns en viss "känsla i organisationen att det inte finns möjlighet eller tid till" detta. De menar att med en bättre organisation, skulle lärarna lättare se möjligheterna med samverkan.

Enligt lärarna som undervisar i yrkesämnen, behövs det bättre stabilitet i personalgruppen, så att planeringen kan ske terminen innan, och någon som har ett övergripande ansvar för planeringen. Lärarna upplever också att de får byta kurser som de undervisar i, så ofta att de inte hinner fördjupa sina egna kunskaper i kurserna för att kunna genomföra välfungerande planeringar.

Det finns, enligt de intervjuade lärarna, flera anledningar till att de inte samverkar med varandra. En orsak är att det har varit en stor omsättning av lärare inom vård- och omsorgsprogrammet, vilket gör att organisationen inte är stabil. Programmet har funnits på skolan i fyra år, vilket de intervjuade tycker är kort tid för att kunna implementera organisationsförändringar. Samtidigt kommer skolan inte ha något intag av elever till hösten, på grund av för få sökande, vilket bidrar till än mindre incitament för samarbete mellan lärare.

Även om viljan finns hos lärarna, menar de att schemaläggningen är ett hinder. Tankar och idéer hos lärarna att ämnesintegrera, till exempel mellan kursen Etik och människans livsvillkor och religionsämnet, har inte gått att genomföra på grund av att dessa ämnen inte genomförs under samma period. Många av de ideer om samarbeten, som lärarna tar upp under intervjuerna, är fokuserade på stora temadagar som ska involvera många ämnen och lärare, vilket visat sig vara svårt att genomföra i praktiken. Rektorn berättar att de ibland har diskuterat hur de ska kunna genomföra temadagar eller större temaarbeten utan att det får för stor inverkan på skolan som helhet, men att de hittills inte kommit på någon lösning. Rektorn säger också att det är svårt för lärarna att samverka och färga in yrkesämnen i gymnasiegemensamma ämnen, eftersom de vid samma tillfälle undervisar elever som går i olika program.

2017-05-24

14 (14)

Dnr 40-2016:202

Uppföljning

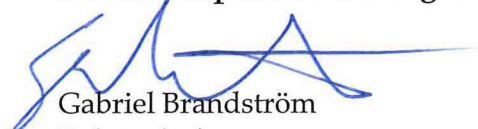
Huvudmannen ska senast den 24 maj 2018 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits eller planerats utifrån de utvecklingsområden som myndigheten identifierat.

Huvudmannen ska dessförinnan, senast den 1 september, inkomma med en uppföljningsbar planering av hur man avser att arbeta för att förbättra de områden som Skolinspektionen identifierat som utvecklingsområden. Denna planering bör innehålla information om tydliga avstämningpunkter under arbetets gång.

Redogörelserna skickas till Skolinspektionen, per e-post, eva.lanteli@skolinspektionen.se samt enhetvastersthlm@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 40-2016:202) i de handlingar som sänds in.

I ärendets slutliga handläggning har projektledare Eva Lanteli och juristerna Åsa Lindbäck och Ingegerd Hilborn deltagit.

På Skolinspektionens vägnar

Gabriel Brandström
Enhetschef

Ulrika Sutorius
Utredare

Bilagor

Bilaga 1 Författningsstöd